

Novela zakona o SDH: za učinkovito upravljanje državnega premoženja

Zakaj je sprememba Zakona o SDH nujna?

Za uspešno poslovanje podjetja je najbolj pomemben njegov nadzorni svet (NS), tega pa naša zakonodaja žal ne upošteva, Potrditev za to lahko najlažje dobimo, če primerjamo NS našega državnega holdinga (SDH) – ta upravlja večino državnega premoženja - z NS nemškega podjetja Fraport, ki je med drugim tudi lastnik ljubljanskega letališča. To so podatki o velikosti in sestavi obeh NS ter ocena njune učinkovitosti:

- NS našega holdinga ima pet članov, ki jih na predlog finančnega ministra imenuje vlada, med njimi pa ni nobenega predstavnika dela in ne širših družbenih interesov. Vsaka od vladnih strank predvsem poskrbi, da so v njem primerno zastopane osebe, ki bodo poskrbele za njene posebne interese, kakršni koli to že so. Kako pomembno jim je to, lahko opazujemo prav te dni, ko nam grozi celo vladna kriza, ker se ne morejo dogovoriti, kdo bo v NS SDH dovolj dobro zastopal interese posamezne stranke. Ta naš NS ima torej značaj koalicijskega političnega organa, od katerega je težko pričakovati, da bo dobro upravljal državno premoženje. Da tej nalogi resnično ni dorastel in nam zato povzroča veliko družbeno škodo, lahko iz tedna v teden opazujemo po takih njegovih dosežkih, kot je včasih že kar sramotna razprodaja državnega premoženja, Cimos in podobno.
- NS Fraporta ima 20 članov, od katerih jih 10 zastopa interese lastnikov, preostalih deset pa interese dela. V kvoto lastnikov imenuje svoje predstavnike tudi država (občina dva, dežela tri in zvezna država enega), kvoto, ki pripada delu, pa zapolnjujejo predstavniki zaposlenih in od Fraporta neodvisni sindikati. Sestava NS je visoko profesionalna, poleg tega si NS pri sprejemanju pomembnejših odločitev pomaga še z znanjem 18-članskega posvetovalnega organa, v katerem delujejo pretežno vrhni menedžerji velikih nemških družb, ki s Fraportom niso interesno povezani. Za NS Fraporta je značilno predvsem naslednje: 1.Njegova sestava primerno odraža interese kapitala, zaposlenih, širše interese dela, ter splošne interese, to je ožje in širše države; 2.Primerno je poskrbljeno, da upravljanje pomembnega podjetja ne trpi zaradi nezadostne strokovnosti. 3.Ob velikosti in sestavi NS, kot ga ima Fraport, so možnosti za koruptivna ravnanja močno omejene, kar je sicer pri nas med večjimi problemi.

Kaj prinaša predlagana novela?

Organizirana civilna družba (Zveza sindikatov, Zveza upokojencev, Mladinski svet Slovenije, Sinteza) je v sodelovanju z dvema političnima strankama (SD in Desus) pripravila predlog zakona, s katerim bi se naj po nemškem zgledu preuredilo sedanje upravljanje SDH. Pomembne so predvsem naslednje spremembe, ki se jih predlaga:

- Sedanjim petim članom NS SDH naj bi se dodalo še pet članov, ki bi jih predlagali; dva Zveza sindikatov, po enega pa Zveza upokojencev, Mladinski svet in zaposleni iz podjetij holdinga. Nobena od teh organizacij v NS ne bi smela predlagati svojih funkcionarjev ali zaposlenih, kandidati pa naj bi izpolnjevali najvišje strokovne in etične kriterije.
- NS naj bi dobil več pristojnosti (še predvsem glede prodaje državnega premoženja), kakovost njegovih odločitev pa naj bi podpirali tudi strokovni odbori, katerih sestavo naj bi uredil Statut SDH.

Z uveljavitvijo obravnavanega zakona bi NS SDH deloval podobno kot Fraportov: veliko učinkoviteje bi upravljal naše skupno premoženje in se ne bi več prednostno ukvarjal z njegovo največkrat vprašljivo razprodajo. Za Slovenijo bi to predstavljajo prepotrebno spremembo in zato bi naša politika ravnala modro državniško, če bi sprejem zakona podprla.

Zakaj obravnavana novela ne navdušuje politiko?

Predlagane rešitve iz novele zakona vsakokratni vladajoči koaliciji odvzemajo današnji monopol nad upravljanjem državnega premoženja in jo prisiljujejo, da ključne upravljavske odločitve usklajuje z drugimi nosilci skupnih družbenih interesov. To pa je nekaj, na kar žal vsaka politika, naša pa še posebno, težko pristaja. Ne glede na to upamo, da premorejo naši poslanci dovolj državniške modrosti in bodo spremembe podprli; s tem bodo nedvomno veliko prispevali, da tudi naša država postane bolj normalna in ekonomsko bolj učinkovita.

Ljubljana, 10.3.2017

SINTEZA- koalicija civilne družbe.